

■ Ἡρώες τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπανάστασως

Λασκαρίνα Μπουμπουλίνα*

Ἡ πρώτη Ἑλληνίδα ὑποναύαρχος

Κωνσταντινούπολη, 11 Μαΐου 1771 -
† Σπέτσες, 22 Μαΐου 1825

Ἡ Λασκαρίνα Μπουμπουλίνα εἶναι ἡ πρώτη Ἑλληνίδα Ὑποναύαρχος. Ὁ βαθμὸς τῆς ἀπονεμήθηκε μετὰ θάνατον. Οἱ Ρῶσοι τῆς ἀπένειμαν τὸν τίτλο τῆς «Ναύαρχου». Εἶναι ἡ μοναδικὴ φορὰ στὴν ἱστορία τους, πού ἀπονεμήθηκε σὲ γυναῖκα αὐτὸς ὁ βαθμὸς.

Ἡ ζωὴ τῆς Λασκαρίνας ἦταν τραγικὴ ἀπὸ τὴν ὥρα πού γεννήθηκε σὲ κελλι τῆς Τουρκίας ἕως τὴν ὥρα πού τὴν σκότωσαν Ἕλληνες. Ἀνάμεσά τους ἔζησε διαστήματα πατριωτικῆς ἑξαρσης, ἠρωϊκῶν ἀγώνων, ἐντάσεων, φιλονικιῶν, ἀντιπαραθέσεων, γάμων, χηρειῶν, τεκνογονιῶν. Ἐλάχιστος ἦταν ὁ καιρὸς πού ἔζησε σὲ οἰκογενειακὴ ἀτμόσφαιρα γαλήνης. Ἦταν μιὰ χαρακτηριστικὴ ἠρωΐδα μητέρα καὶ Ἑλληνίδα, πού ἡ ζωὴ τῆς σκλήρυνε τὴν ψυχὴ γιὰ νὰ μπορέσει νὰ ἐπιβιώσει καὶ νὰ προσφέρει τὰ πάντα στὴν ἐλευθερία τῆς Πατρίδας τῆς.

Ἡ ἴδια δὲν ἄφησε Ἀπομνημονεύματα. Σκόρπιες εἶναι οἱ ἀναφορὲς γι' αὐτὴν ἀπὸ τοὺς ἱστορικοὺς τῆς Ἐποχῆς. Τὸ 1993 οἱ ἐκδόσεις «Κάκτος» ἐξέδωσαν τὸ ἱστορικὸ μυθιστόρημα τοῦ πρίγκιπα Μιχαὴλ (Michel de Grèce) «Μπουμπουλίνα». Πρόκειται γιὰ μιὰν ἐξαιρετικὴ λογοτεχνικὴ ἐργασία, δοσμένη μὲ ἀκριβῆ ἱστορικὴ προσέγγιση στὰ γεγονότα. Γιὰ τὸ ἐγχειρημά του ὁ πρίγκιπας συνεργάσθηκε μὲ ἔγκυρους ἱστορι-

κούς και έκλεκτους εὐπατρίδες. **Α**πὸ αὐτὴν του τὴν ἐργασία ἀντλοῦμε στοιχεῖα, ποὺ ἀναδεικνύουν τὴν προσωπικότητα τῆς ἠρωΐδας.

* * *

Ἐγκυος, κοντὰ στὴν γέννα τῆς Λασκαρίνας, ἡ μητέρα τῆς Σκευῶ πούλησε τὰ ὑπάρχοντά της καὶ μετέβη στὴν Κωνσταντινούπολη γιὰ νὰ προσπαθήσει νὰ ἀπελευθερώσει τὸν σύζυγό της Σταυριανὸ Πινότση. **Α**ὐτὸς εἶχε λάβει μέρος στὰ Ὀρλωφικὰ καὶ τὸν εἶχαν προδώσει στοὺς ὀθωμανοὺς. **Δ**ὲν τὸν πρόλαβε ζωντανό. **Εἶ**χε πεθάνει μιὰν ἡμέρα πρὶν, ἀπὸ τὰ βασανιστήρια καὶ τὶς κακουχίες... **Ὁ** ἰσχυρὸς κλονισμὸς τῆς Σκευῶς ἀπὸ τὸ θέαμα τοῦ νεκροῦ ἀνδρός της, προκάλεσε τὴν πρόωγη γέννηση τῆς Μπουμπουλίνας μέσα στὸ μπουντρούμι, τὸ 1771...

Ἡ μητέρα της, χήρα καὶ νέα στὴν ἡλικία, γύρισε μὲ τὸ μωρὸ πάμπτωχη στὶς Σπέτσες. **Π**έντε χρόνια μετὰ παντρεύτηκε τὸν πλούσιο Δημήτρη Λαζάρου καὶ ἔτεκε ἕξι υἱοὺς καὶ δύο κόρες... **Ἡ** Μπουμπουλίνα ἦταν ξένο σῶμα στὴν νέα οἰκογένεια. **Ἡ** μητέρα τοῦ πατριοῦ της ἦταν δύο φορές μητριά καὶ τὰ ἕτεροθαλῆ ἀδελφία της τὴν περιφρονοῦσαν. **Ἡ** μητέρα της τὴν ὑπεραγαποῦσε, ἀλλὰ δὲν εἶχε χρόνο, οὔτε τρόπο νὰ τὴν ὑπερασπιστεῖ. **Ἡ** κατάστασή της χειροτέρευσε, ὅταν πῆγε νὰ ἐπισκεφθεῖ στὴν Ὑδρα τὸν θεῖο, ἀπὸ τὴν μητέρα της, Κουντουριώτη. **Ἡ** σύζυγός του καὶ ἡ μητέρα της ἀδελφές. **Α**ὐτὸς δὲν τὴν δέχθηκε καὶ ὁ υἱός του, πρῶτος της ἐξάδελφος, Γιώργος Κουντουριώτης, τὴν ἔδιωξε μὲ βίαιο τρόπο. **Σ**τὴν σκληρότητα ποὺ ἀντιμετώπιζε, ἡ ψυχικὴ διέξοδος γιὰ τὴν Μπουμπουλίνα ἦταν ἡ θάλασσα καὶ ὁ γάμος.

Στὰ δεκαεπτὰ της χρόνια, τὸ 1788, παντρεύτηκε τὸν ἀνδρεῖο πλοιοκτῆτη Δημήτρη Γιάνουζα. **Τ**οῦ χάρισε τρία παιδιά, τὸν Ἰωάννη, τὸν Γεώργιο καὶ τὴν Μαρία. **Κ**οντὰ του ἔμαθε νὰ κυβερνᾷ πλοῖα στὴν Μεσόγειο καὶ στὴν Μαύρη Θάλασσα καὶ συμμετέσχε μὲ ἐπιτυχία στὶς ἐμπορικὲς του δραστηριότητες. **Σ**τὰ 1797, ἀνοικτὰ τῆς Λιβύης, σὲ ἐνέδρα τούρκων ὁ Γιάνουζας σκοτώθηκε. **Ἡ** Λασκαρίνα ἦταν 26 ἐτῶν, μὲ τρία παιδιά. **Τ**ὴν ζήτησε σὲ γάμο ὁ πλούσιος πλοιοκτῆτης καὶ ἐπίσης χῆρος Μπούμπουλης, ποὺ τὴν ἠθέλε καὶ πρὶν παντρευτεῖ τὸν Γιάνουζα. **Υ**ποχώρησε μετὰ ἀπὸ τρία χρόνια. **Π**αντρεύτηκαν

στά 1801 και τοῦ χάρισε τρία παιδιά, τὴν Σκευῶ –ὄνομα τῆς μητέρας της– τὴν Ἑλένη καὶ τὸν Νικόλαο. **Α**ὐτὸς εἶχε τρία παιδιά ἀπὸ τὸν πρῶτο του γάμο. **Τ**ὸ 1811 Ἀγαρηνοὶ σκότωσαν τὸν Μπούμπουλη καὶ ἡ Λασκαρίνα ἦταν δύο φορὲς χήρα μὲ ἑννέα παιδιά καὶ μὲ πολὺ μεγάλη περιουσία....

* * *

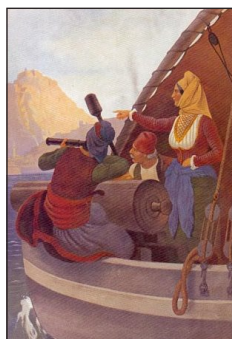
Μὲ τὴν περιουσία τοῦ συζύγου της, πού ξεπερνοῦσε τὰ 300.000 τάλληρα, ἡ Μπουμπουλίνα ἀσχολήθηκε μὲ τὰ ναυτιλιακὰ καὶ ἔγινε μέτοχος σὲ διάφορα σπετσιώτικα πλοῖα.

Ομως, τὸ 1816 οἱ Ὄθωμανοὶ ἐπεχείρησαν νὰ κατάσχουν τὴν περιουσία της, ἐπειδὴ τὰ πλοῖα τοῦ συζύγου της μετείχαν ὑπὸ ρωσικὴ σημαία στὸν Ρωσοτουρκικὸ Πόλεμο τοῦ 1806. **Μ**ὲ τὴ μεσολάβηση τοῦ ρώσου πρεσβευτῆ στὴν Κωνσταντινούπολη Στρογκάνωφ καὶ τῆς μητέρας τοῦ Σουλτάνου Βαλιντέ κατόρθωσε νὰ διασώσει τὴν περιουσία της.

Επίσης τὰ προγόνια της διεκδίκησαν μέρος τῆς περιουσίας. **Ε**φτασαν στὴν Πόλη καὶ ζήτησαν ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖο νὰ τὴν ἀφορίσει ἂν δὲν τοὺς τὴν ἔδινε. **Τ**ὸ Πατριαρχεῖο, τὸ 1820, τὴν ἀφόρισε μέχρις ὅτου δώσει στὰ προγόνια της ὅσα διεκδικοῦσαν. **Η** Λασκαρίνα δὲν ὑπάκουσε.

Στὴν Κωνσταντινούπολη φαίνεται ὅτι μυήθηκε στὴν Φιλικὴ Ἑταιρεία τὸ 1819, ἀλλὰ τὸ γεγονός ἀμφισβητεῖται, καθὼς εἶναι γνωστὸ ὅτι ἡ ὀργάνωση δὲν ἔκανε ποτὲ μέλη της, γυναῖκες. **Μ**όλις ἡ Μπουμπουλίνα ἐπέστρεψε στὶς Σπέτσες διέταξε τὴν ναυπήγηση τοῦ πλοίου «*Ἀγαμέμνων*», γιὰ τὸ ὁποῖο δαπάνησε 25.000 δίστηλα. **Μ**ὲ μῆκος 48 πῆχεις (περίπου 34 μέτρα) καὶ ἐξοπλισμένο μὲ 18 κανόνια, ὁ «*Ἀγαμέμνων*» καθελκύστηκε τὸ 1820 καὶ ἦταν τὸ μεγαλύτερο πλοῖο πού ἔλαβε μέρος στὴν Ἐπανάσταση.

Ο Ἐθνικὸς Ξεσηκωμὸς βρῆκε τὴν Μπουμπουλίνα «*πεντηκοντούτιδα, ὡραία, ἀρειμάνιον ὡς ἀμαζόνα, ἐπιβλητικὴν καπετάνισσαν, πρὸ τῆς ὁποίας ὁ ἄνανδρος ἠσχύνετο καὶ ὁ ἀνδρεῖος ὑπεχώρει*», ὅπως τὴν σκιαγράφησε ὁ δημοσιογράφος καὶ ἱστορικός Ἰωάννης Φιλήμων. **Ε**ξώδευε τὴν περιουσία της, ὄχι μόνο γιὰ τὴν διατήρηση τῶν πλοίων της, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὰ στρατεύματα στὴν ξηρά. **Σ**υμμετεῖχε μὲ τὸ πλοῖο της «*Ἀγα-*

Ἡ Μπουμπουλίνα στὸ πλοῖο «Ἀγαμέμνων». Πίνακας τοῦ Peter von Hess.

μέμνων» στον αποκλεισμό του Ναυπλίου. Κατά την πρώτη, άποτυχημένη, πολιορκία του, ο Έλληνας ύποχώρησε και η Μπουμπουλίνα έσπευσε στο Άργος να τους ένθαρρύνει με χρήματα και όπλισμό. Η εμφάνιση της έφιππης Μπουμπουλίνας, που συνοδευόταν από τον υίο της Γιάννη Γιάνουζα και Σπετσιώτες άνδρες, προκάλεσε ένθουσιασμό στους κατοίκους της πόλης.

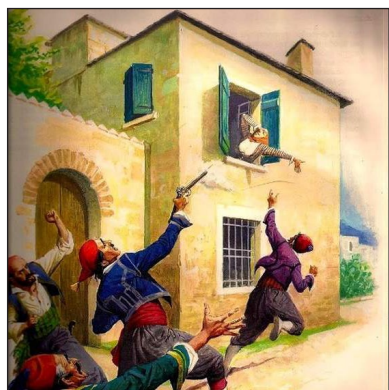
Σε μια έφοδο των Τούρκων υπό τον Κεχαγιάμπεη σκοτώθηκε ο υίός της Ιωάννης Γιάννουζας, για τον όποιο εΐπε: «Ο υίός μου εΐναι νεκρός, αλλά το Άργος σώθηκε...».

Στην συνέχεια έλαβε μέρος στον αποκλεισμό της Μονεμβασίας, στην πολιορκία και την άλωση του Ναυπλίου και της Τριπόλεως, στην όποια εισήλθε πάνω σε λευκό ίππο και έσωσε τα χαρέμια του Χουρσίτ Πασά από την μήνη των πολιορκητών.

Μετά την άλωση του Ναυπλίου, το Νοέμβριο του 1822, η Μπουμπουλίνα έγκαταστάθηκε στην πόλη (έδρα της προσωρινής κυβέρνησης), όπου έζησε έως τα μέσα του 1824. Έκδιώχθηκε από το Ναύπλιο κατά την διάρκεια του εμφυλίου πολέμου, όταν πήρε το μέρος του φυλακισμένου Θεόδωρου Κολοκοτρώνη, με τον όποιο είχε συγγενέσει, από το γάμο της κόρης της Έλένης με τον υίο του Πάνο. Παρά τους καλοθελητές και ζηλόφθονους, που πήγαν να δηλητηριάσουν τον δεσμό της Μπουμπουλίνας με τον Κολοκοτρώνη, αυτός έμεινε πάντα ισχυρός. Οί κυβερνητικοί σκότωσαν τον γαμπρό της και από την ίδια αφάιρεσαν το κομμάτι γης που της είχαν δώσει για τις υπηρεσίες της στον Αγώνα.

* * *

Η Μπουμπουλίνα επέστρεψε πικραμένη στις Σπέτσες και έγκαταστάθηκε στο σπίτι του δεύτερου συζύγου της, μόνη με τα ύπολείμματα της περιουσίας της, μέχρι το τέλος της ζωής της, που δεν άργησε να έλθει.

Τον Μάιο του 1825 ο υίός της Γεώργιος Γιάννουζας κλέφτηκε με την Ευγενία Κουτσή, κουνιάδα του έτεροθαλοϋς αδελφοϋ της Μπουμπουλίνας, Λάζαρου Όρλόφ. Ο Όρλόφ, συνοδευόμενος από μέλη της οικογένειας Κουτσή, πήγε στο σπίτι

τι τῆς Μπουμπουλίνας σὲ ἀναζήτηση τῆς Εὐγενίας. Στὴν λογομαχία ποὺ ἀκολούθησε, κάποιος πυροβόλησε καὶ χτύπησε στὸ μέτωπο τὴν Μπουμπουλίνα, ποὺ ἔπεσε νεκρῇ (22 Μαΐου). Δὲν ἔχει διαλευκανθεῖ ἂν ἦταν τυχαῖο περιστατικὸ ἢ δολοφονία.

Τὰ ὅσα τῆς ἐναποτέθηκαν στὸν ιδιόκτητο ναῖσκο τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου.

* * *

Οἱ ἀπόγονοι τῆς Μπουμπουλίνας ἐδώρισαν τὸ πλοῖο «*Ἀγαμέμνων*» στὸ νεοσύστατο κράτος, τὸ ὁποῖο ἔγινε ἡ ναυαρχίδα τοῦ Ἑλληνικοῦ Στόλου μὲ τὸ ὄνομα «*Σπέτσαι*». Ἀνατινάχθηκε ἀπὸ τὸν Ἀνδρέα Μιαούλη στὸν Πόρο κατὰ τὴν διάρκεια τῶν πολιτικῶν ταραχῶν τῆς 29ης Ἰουλίου 1831.

Προτομὴ τῆς Μπουμπουλίνας. Πεδίον τοῦ Ἄρεως.

Τὸ ἀρχοντικὸ τῆς Μπουμπουλίνας στὶς Σπέτσες εἶναι σήμερα Μουσεῖο. Περιλαμβάνει συλλογὴ ὄπλων, ἐπιστολές καὶ ἄλλα ἀρχεῖα παλαιὰ βιβλία, πορτραῖτα τῆς Μπουμπουλίνας, προσωπικὰ τῆς ἀντικείμενα, ἐπιπλα καὶ διακρίσεις ποὺ τὶς εἶχαν ἀπονεύσει κυρίως ξένες κυβερνήσεις.

Μεταθανάτια ἔλαβε τὸν τίτλο τοῦ ναυάρχου ἀπὸ τὴν Ρωσία, πρωτοφανῆς τιμὴ γιὰ γυναῖκα. Τὸ 2018, ἦταν ἡ σειρὰ τῆς πατρίδας τῆς νὰ τὴν τιμήσει. Μὲ ἀπόφαση τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Ἄμυνας (ΦΕΚ 373, Τεύχος Γ', τῆς 11 Ἀπριλίου), τῆς ἀπονεμήθηκε ὁ βαθμὸς τοῦ Ὑποναύρχου ἐπὶ τιμῇ, ὁ Πολεμικὸς Σταυρὸς Α' Τάξεως καὶ τὸ Μετάλλιο Ἐξαίρετων Πράξεων, γιὰ «*τὸν ἀπαράμιλλο ἡρωϊσμό της, τὴν αὐτοθυσία καὶ τὴν ἀφοσίωση ποὺ ἐπέδειξε πρὸς τὸ Ἑλληνικὸ Ἔθνος, τὰ ὁποῖα τὴν κατέστησαν στὴν μνήμη ὅλων τῶν Ἑλλήνων καὶ Ἑλληνίδων ὡς Ἐθνικὸ ἰδεῶδες*», σύμφωνα μὲ τὸ αἰτιολογικὸ τῆς ἀπόφασης.

Ἀπόγονος τῆς Μπουμπουλίνας ἦταν ἡ ἡρωῖδα τῆς Ἐθνικῆς Ἀντίστασης Λέλα Καραγιάννη, ποὺ ἔδωσε τὸ ἐπώνυμό της στὴν ἀντιστασιακὴ ὀργάνωση, ποὺ συγκρότησε τὸ 1941.

*Λασκαρίνας Μπουμπουλίνας,
τῆς ὑπὲρ τῆς Πίστεως καὶ τῆς Πατρίδος ἡμῶν
εὐκλεῶς ἀγωνισαμένης
ἐν τοῖς ἱεροῖς τοῦ Ἔθνους ἡμῶν ἀγῶσιν,
Αἰωνία ἡ μνήμη!*

(*) Πηγές: <https://el.wikipedia.org>, <https://www.sansimera.gr> καὶ <https://christianvivliografia.wordpress.com> • Ἐπιμέλ. ἡμετ.